

o.1 Sygn. akt VIII GC 412/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Agnieszka Górka

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Perkowska

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2014 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. G.

przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o pobawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I oddala powództwo;

II przyznaje adwokatowi K. G. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 3600 (trzech tysięcy sześciuset) złotych podwyższoną o 23% podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sygn. akt VIII GC 412/12

UZASADNIENIE

Powódka W. G. wniosła o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 19 czerwca 2012 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 29 czerwca 2012 r., postanowieniem wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 2684/12.

W uzasadnieniu wskazała, że pozwana (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. udzieliła jej kredytu. Przyznała, że podpisała umowę kredytową, jednak nie miała zamiaru spłacać należności. Do podpisania umowy namówił ją bowiem J. N., który obiecał że będzie spłacał kredyt i przekaże na rzecz powódki wynagrodzenie. Od niego powódka otrzymała zaświadczenie o zarobkach. W ocenie powódki pracownica pozwanej obsługująca ją dobrze знаła się z J. N.. Powódka nie miała jednak podstaw do przypuszczenia, że J. N. chciał ją oszukać, a pojęte działania były niezgodne z procedurą bankową. Okazało się jednak, że J. N. nie miał zamiar spłacać kredytu, a nadto oszukał innych ludzi i założył grupę przestępczą, w której uczestniczyli pracownicy banku. Powódka uznała, że nigdy nie dostałaby kredytu na tak wysoką sumę, więc oczywistym jest, że przy załatwianiu kredytu udział musieli mieć pracownicy banku, który również powinien ponieść odpowiedzialność.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów postępowania.

Pozwana zaprzeczyła, aby była świadoma sytuacji finansowej powódki oraz, że pracownicy pozwanej wchodzili w skład grupy przestępczej J. N.. Przyznała fakt zawarcia umowy z powódką, wypłaty na jej rzecz środków i wszczęcia wobec powódki postępowania egzekucyjnego. Podkreśliła, że przeznaczenie przez powódkę całości środków uzyskanych z kredytu na pożyczkę dla J. N. nie wpływa na istnienie obowiązku spłaty. Powódka w momencie zawierania umowy miała pełną świadomość i wolę zawarcia umowy kredytu i przeznaczenia środków z niej pochodzących dla J. N.. Powódka nie była zatem w błędzie.

W piśmie z dnia 16 września 2013 r. strona powodowa sprecyzowała, że umowa zawarta pomiędzy stronami dotknięta jest wadą pozorności, a to z uwagi na istnienie porozumienia pomiędzy J. N. a pracownikami banku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 4 marca 2010 r. pomiędzy powódką W. G. a pozwaną (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zawarta została umowa kredytu obrotowego nieodnawialnego, na mocy którego udzielono powódce kredytu w wysokości 200.000 zł. Kredyt udzielony został ona okres od 4 marca 2010 r. do 1 marca 2013 r.

Zabezpieczenie spłaty kredytu stanowił m. in. weksel własny In blanco wystawiony przez powódkę. Powódka złożyła oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego.

Umowa została podpisana przez powódkę w obecności doradcy pozwanej I. W. (1). Do banku powódka udała się wraz z J. N., z którym nawiązała znajomość przez A. S.. J. N. zaproponował powódce, aby zawarła umowę kredytu i przekazała mu uzyskane środki w zamian za wynagrodzenie, przy czym zapewniał, że samodzielnie dokona spłaty kredytu przed wyznaczonym w umowie terminem. J. N. przekazał powódce gotową dokumentację kredytową – wniosek o uzyskanie kredytu, formularze, zaświadczenie o wysokości dochodów.

J. N. zajmował się pośrednictwem finansowym, stąd był znany pracownicy banku. Obsługująca powódkę I. W. (1) nie pytała o przeznaczenie kredytu, sposób jego spłaty. Nie informowano jej o tym, że to J. N. wobec porozumienia z powódką ma regulować należności wynikające z umowy kredytu i otrzymać wypłacone powódce środki.

Dowód:

- umowa kredytu obrotowego k. 15-20
- zeznania świadka A. S. k. 180-181
- zeznania powódki W. G. k. 181-182
- zeznania świadka I. W. (1) k. 197-198

Środki uzyskane z kredytu bankowego powódka przekazała J. N..

Powódka zawarła z J. N. umowy pożyczki. Na mocy umowy pożyczki z dnia 1 marca 2010 r. przekazała J. N. kwotę 130.000 zł, którą pożyczkobiorca zobowiązał się zwrócić do dnia 1 września 2010 r. Umowa pożyczki z dnia 2 marca 2010 r. opiewała na kwotę 120.000 zł, którą J. N. zobowiązał się zwrócić w tym samym terminie. Kolejna pożyczka w kwocie 150.000 zł miała zaś zostać zwrócona do 30 września 2010 r.

Dowód:

- umowy pożyczki k. 44-46
- zeznania powódki W. G. k. 181-182

Powódka nie regulowała należności, wynikających z zawartej w dniu 4 marca 2010 r. w związku z powyższym pozwana wystawiła w dniu 19 czerwca 2012 r. bankowy tytuł egzekucyjny na łączną kwotę 170.483,34 zł. Tytuł ten został

zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 29 czerwca 2012 r. z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika co do kwoty 400.000 zł.

W oparciu o tytuł wykonawczy - bankowy tytuł egzekucyjny z dnia 19 czerwca 2012 r., zaopatrzony w klauzulę wykonalności, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim wszczął egzekucję przeciwko powódce. Dokonał zajęcia rachunku bankowego, emerytury/renty oraz ruchomości.

Okoliczność bezsporna, a nadto dowód:

- pismo z dnia 25.10.2012 r. k. 11
- zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego k. 12
- wezwanie do dokonywania potrąceń k. 13-14

Powódka zawarła również z pozwaną w dniu 1 marca 2010 r. umowy: pożyczki kwoty 39.261,29 zł, płatnej do dnia 30 czerwca 2015 r. oraz kredytu gotówkowego A. w kwocie 80.000 zł.

W dniu 2 marca 2010 r. powódka zawarła z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu konsumpcyjnego gotówkowego w kwocie 58.078,75 zł. Z tej samej daty pochodzi umowa kredytu gotówkowego na cel konsumpcyjny, opiewającego na kwotę 50.000 zł, udzielonego powódce przez Bank (...) Spółkę Akcyjną w W..

Dowód:

- umowa pożyczki z dnia 1.03.2010 r. k. 21-24
- umowa kredytu konsumpcyjnego z dnia 2.03.2010 r. k. 25-30
- umowa kredytu gotówkowego A. k. 31-36
- umowa kredytu gotówkowego na cel konsumpcyjny k. 37-40
- zeznania powódki W. G. k. 181-182

W dniu 20 maja 2011 r. powódka złożyła zawiadomienie o popełnieniu przez J. N. przestępstw polegających na oszustwach, oszustwach kredytowych, podrabianiu i przerabianiu dokumentów oraz posługiwaniu się takimi dokumentami, poświadczaniu nieprawdy oraz prawdopodobnie praniu brudnych pieniędzy. W uzasadnieniu wskazano, że J. N. namawiał osoby trzecie, aby zaciągały w swoim imieniu kredyty, a następnie uzyskane środki pieniężne przekazywały mu na podstawie umów pożyczki przy zapewnieniu, że należność kredytowa zostanie spłacona przez J. N.. J. N. działał w zorganizowanej grupie przestępczej, której członkami byli również pracownicy banków, rzeczoznawcy majątkowi, członkowie rodziny.

Dowód:

- zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa k. 41-43

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony, których treść nie była kwestionowana, zaś Sąd również nie powziął wątpliwości co do ich prawdziwości. Sąd oparł się również na zeznaniach powódki, świadka I. W. (1) i A. S.. Zeznania A. S. nie wniosły istotnych faktów do sprawy, gdyż świadek przekazał jedynie informacje dotyczące zaciągnięcia własnego zobowiązania, co nie miało bezpośredniego przedłożenia na ocenę umowy zawartej przez samą powódkę. Świadek ten nie uczestniczył nadto bezpośrednio przy

w zawarciu umowy pomiędzy powódką a pozwanym. W związku zaś z faktem, że J. N. skorzystał z prawa do odmowy udzielenia odpowiedzi na prawie wszystkie pytania, jego zeznania nie stanowiły istotnego dowodu w sprawie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie pozostałych świadków zgłoszone przez stronę powodową. Sąd uznał za nieuzasadnione przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków M. Z., K. N., P. G. i A. J., gdyż okoliczności, które były wskazywane przez stronę powodową w tezie dowodowej i miały zostać stwierdzone w oparciu o zeznania powołanych świadków, nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu. Tezy te formułowane były w taki sposób, że obejmowały ocenę sposobu postępowania J. N., np. miały dotyczyć jego „przestępczej działalności”, a nie obejmowały przedstawienia spostrzeżeń i wiedzy świadków na określony temat. Zdaniem Sądu nie było zatem podstaw do prowadzenia postępowania dowodowego w powyższym zakresie z uwagi na to, że sam fakt przestępczej działalności J. N., czego na obecnym etapie nie można przesądzić, nie oznacza automatycznie, że konkretna umowa pomiędzy powódką i pozwaną zawarta była dla pozorów, że obydwie strony nie zamierzały wywoływać skutki w postaci umowy kredytu. Podane okoliczności pozostawały zatem bez związku z podniesionym przez powódkę zarzutem pozorności umowy. Bez znaczenia w kontekście ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawała również kwestia współpracy J. N. z pracownikami pozwanej, ustalenie modus operandi określonych osób i liczby oszukanych przez J. N. osób. Ewentualne ustalenie, że J. N. dopuścił się oszustwa wobec innych podmiotów czy osób pozostaje bez wpływu na treść i ważność czynności prawnej zawartej pomiędzy powódką i pozwaną.

Z analogicznych do podanych powyżej przyczyn Sąd oddalił również wniosek o przesłuchanie świadka M. G. – G. uznając, iż wyniki audytu przeprowadzonego w pozwanym banku, stwierdzone ewentualnie nieprawidłowości i fakt nieprzebrzegania określonych procedur pozostają bez związku z wolą stron przy zawieraniu umowy, której niewykonanie przez powódkę skutkowało wystawieniem bankowego tytułu egzekucyjnego. Nawet bowiem gdyby zeznania te prowadziły do wniosków zgodnych z twierdzeniami strony powodowej, to nie przyczyniłyby się w żaden sposób do ustalenia czy powódka złożyła oświadczenie woli dla pozorów, a pozwana będąc tego świadoma wyraziła na to zgodę.

Sąd oddalił również wnioski o przesłuchanie świadków A. K. oraz A. W., a to wobec zaniechania wskazania adresów podanych powyżej świadków przez stronę powodową. Podkreślenia wymaga okoliczność, że to strona powołująca dowód ma obowiązek wskazania adresów świadków, tak aby ich wezwanie było możliwe (art. 258 k.p.c.). Ustalenie adresu świadka przez sąd stanowiłoby przejaw zastępowania inicjatywy strony przy gromadzeniu i przedstawianiu dowodów. Brak także podstaw do zobowiązywania strony przeciwnej do wskazania adresu świadka powołanego przez stronę powodową. Powódka nie wykazała przy tym, by wystąpiła z wnioskiem do (...) Biura (...) celem ustalenia adresu świadków.

Podstawę prawną powództwa stanowił art. 840 § 1 pkt 1 k.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Powódka utrzymywała, że umowa kredytu była nieważna, a to z uwagi na to, że zawarta została dla pozorów. W związku z tym należało odwołać się do przepisów regulujących wady oświadczenia woli, a konkretnie art. 83 § 1 k.c., który przewiduje skutek nieważności w razie złożenia oświadczenia woli drugiej stronie dla pozorów.

Z pozornością mamy do czynienia wówczas, gdy strony swobodnie i z rozmysłem tworzą czynność prawną ujawnioną, której treść nie stanowi odzwierciedlenia ich rzeczywistych zamiarów. Strony stwarzają pozór rzeczywistego dokonania czynności prawnej o określonej treści, podczas gdy tak naprawdę nie chcą wywołać żadnych skutków prawnych, lub też wywołać inne, niż w pozornej czynności deklarują. Czynność prawna pozorna musi zawierać trzy elementy: oświadczenie musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów. Wskazane elementy muszą wystąpić łącznie, brak któregokolwiek z nich nie pozwala na uznanie czynności prawnej za dokonaną

jedynie dla pozoru. Pozorna czynność prawna (próba wywołania wobec osób trzecich rzeczywistego, prawdziwego przeświadczenie, że zamiarem stron jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczenia woli) i akt konfidencji (istnienie tajnego, niedostępnego osobom trzecim porozumienia, że oświadczenie woli nie ma wywołać zwykłych skutków prawnych) muszą być ze sobą intelektualnie i czasowo powiązane. Nadto brak zgody osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej dla pozoru, czyli sytuacja, w której tylko jedna ze stron ma zamiar nadać swemu oświadczeniu walor pozorności i nie uzyskuje na to zgody drugiej strony nie skutkuje pozornością czynności prawnej. Czynność jest ważna i wywołuje zwykle skutki prawne, objęte treścią oświadczeń woli obu stron (tak też Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część Ogólna, red. A. Kidyba, WKP 2012; Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz, red. M. Pyziak – Szafnicka, Lex 2009).

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że dla stwierdzenia zasadności żądania powódki w pierwszej kolejności konieczne byłoby ustalenie, że strona, która składała oświadczenie woli, w niniejszym stanie faktycznym strona która podpisywała umowę kredytu, w istocie nie miała zamiaru wywołania określonego skutku – przyznania powódce kredytu bankowego, łączącego się z zobowiązaniem do jego spłaty. Takiej sytuacji w oparciu o przeprowadzone dowody Sąd nie stwierdził.

Z zeznań samej powódki nie sposób wyprowadzić wniosku, aby nie miała ona zamiaru zaciągnąć kredytu w banku. Przeciwnie, powódka wskazywała, że była świadoma jaką umowę zawiera z pozwaną, jak również tego, że konsekwencją jej zawarcia będzie powstanie po jej stronie obowiązku spłaty tego kredytu. Postępowanie dowodowe nie daje podstaw do przyjęcia, aby faktycznie to J. N. miał być stroną umowy kredytu, aby taka była wola powódki. Nie stanowi przejawu takiej woli fakt, że powódka uzyskiwała zapewnienia, a nawet mogła działać w przeświadczeniu, że raty kredytowe będą uiszczane na bieżąco przez J. N.. Przekazała bowiem J. N. środki wypłacone w wykonaniu umowy przez pozwaną, zawierając z nim jednocześnie umowy pożyczki, które miały zobowiązywać go do zwrotu tych kwot na rzecz powódki. Przekazując przyznaną przez pozwaną kwotę J. N. powódka musiała zatem być świadoma, że to nie J. N. jest stroną umowy z bankiem i nie na nim faktycznie ciąży obowiązek wykonania zobowiązania wynikającego z umowy. Nie sprzeciwia się powyższemu wnioskowi okoliczność, że J. N. zobowiązał się do zwrotu pożyczki faktycznie ze środków pochodzących z kredytu bankowego. Stosunek pomiędzy powódką a J. N. nie rzutuje bowiem bezpośrednio na stosunek pomiędzy powódką a bankiem. Po dokonanej wypłacie powódka mogła faktycznie swobodnie dysponować otrzymaną kwotą, przekazywać ją dowolnym osobom, co nie zmienia ustaleń dotyczących skutecznego zaciągnięcia zobowiązania - świadomie i w imieniu własnym.

Zeznania I. W. (2), przedstawicielki pozwanej obecnej przy zawarciu umowy z dnia 4 marca 2010 r., również nie dają podstaw do stwierdzenia, że zamiarem pozwanej przy składaniu oświadczenia woli nie było zaciągnięcie zobowiązania. To, że powódka i J. N. czynili określone ustalenia we własnym zakresie nie niweczy ustalenia, że powódka zdawała sobie sprawę, że to ona jest rzeczywiście stroną umowy kredytu obrotowego i ją obciążają obowiązki związane z jej wykonaniem.

Po drugie, zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania, aby zamiar niewywoływania w istocie skutku – zaciągnięcia zobowiązania przez powódkę, był znany drugiej stronie umowy, kontrahentowi, a zatem w tym przypadku przedstawicielowi pozwanego banku. Wymagane jest w tym zakresie pewne sprzężenie zwrotne. Konieczne jest jednoznaczne ustalenie, że oświadczenie woli każdej ze stron było ukierunkowane na to, by nie doprowadzić do powstania określonego skutku, powstania zobowiązania wynikającego z umowy kredytu. W tym zakresie musiałyby istnieć pomiędzy stronami konkretne porozumienie.

Z przeprowadzonych dowodów nie wynika również jednoznacznie, aby przedstawiciele banku nie mieli rzeczywistej woli w postaci zaciągnięcia zobowiązania wobec powódki. Przeciwnie, z przedstawionych przez I. W. (1) okoliczności wynika, że rzeczywistym zamiarem banku było przyznanie kredytu powódce z wzajemnym zobowiązaniem powódki do jego spłaty. Jak już wskazano powyżej nie ma podstaw do uznania, aby powódka czy J. N. informował pracownicę banku o przeznaczeniu środków pochodzących z kredytu, planów co do przekazaniu pieniędzy J. N. i zobowiązaniu do uiszczania rat przez J. N.. Z zeznań I. W. (2) wynika nadto, że nie wiedziała ona o relacjach łączących powódkę z J. N., a w szczególności o zawartej umowie pożyczki. Wiarygodne są nadto twierdzenia świadka dotyczące traktowania

obecności J. N. jako naturalnej w sytuacji, gdy był on pośrednikiem finansowym i niejednokrotnie pojawiał się ze swoimi klientami w pozwanym banku.

O istnieniu porozumienia pomiędzy stronami nie może przesądzać fakt, że przedstawicielka pozwanej знаła J. N. czy też, jak wynikało z zeznań powódki, można było wnioskować o zażyłości czy też dobrej znajomości tych osób. Niezależnie do źródła tej znajomości, fakt ten – sam w sobie - nie oznacza, że wolą powódki i pozwanego banku było niewywoływanie skutku w postaci zawarcia umowy kredytu pomiędzy nimi, niepowstania zobowiązań wynikających z jej umowy po obu stronach.

Sąd miał na względzie okoliczność, że nadal toczy się postępowanie karne dotyczące ewentualnej współpracy pomiędzy pracownikami banku (...), dotyczące popełnienia przestępstwa oszustwa. Fakt ten ma jedynie znaczenie w kontekście ewentualnej podstawy do wznowienia postępowania w oparciu o art. 403 §2 k.p.c.

Obecnie jednak brak jest podstaw do wyciągnięcia wniosków o pozorności czynności prawnej, a co za tym idzie nieważności umowy kredytu i istnienia obowiązku stwierdzonego bankowym tytułem egzekucyjnym. Nie zostały zatem spełnione przesłanki, określone w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., a prowadzące do pozbawienia bankowego tytułu egzekucyjnego wykonalności.

Z tych względów powództwo zostało oddalone w całości.

W punkcie II orzeczenia, działając na podstawie §19 w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 1 - 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jedn. Dz. U. 2013 r., poz. 461) Sąd przyznał adwokatowi K. G. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 3.600 zł, podwyższoną o 23% podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.